

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LX. Casus quibus licitum est res suas vendere ultra latitudinem
vulgaris pretii currentis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

non solius venditoris, qui solus (ut supra dixi) esse non debet iudex in propria causa. Quia res non ideo tanti valet, quia venditori placet tanti vendere; sed quia tanti aestimatur à peritis talium rerum. Aliàs simia vendi licite posset pretio unius regni (quod probabile non est, licet admitat Tamburinus n. 20.) èd quòd utique pretium ejusmodi rerum foret illimitatum. Quo dato, nulla dabilis esset regula, per quam dati, & accepti æqualitas dijudicari posset.

CAPUT LX.

Casus quibus licitum est res suas vendere ultra latitudinem vulgaris pretii currentis.

655 **P**rimus est, dum venditor, in gratiam emptoris, ad magnamque ipsius instantiam, nunc vendit, aliàs servaturus in tempus majoris caritatis. Probat hunc casum Alexander III. cap. in civitate de usuris. Probat & S. Antoninus 2. p. tit. 1. c. 8. §. 1. *Secus* (inquit) *si non intendebat eas servare, sed tunc vendere; vel etiam si non est probabile, seu verisimile quòd eo tempore quo volebat in futurum vendere, tantum debeant valere, quantum nunc vendit.* Crediderim etiam aliquid minuendum de quantitate majoris pretii, dum non certò, sed solùm probabiliter futurum est tempore, ad quod res suas erat servaturus, habità scilicet ratione incertitudinis, expensarum, & incommoditatum, in iis ad tempus illud suo periculo servandis.

656 **S**ecundus casus est, dum venditor, ad instantiam pariter emptoris, vendit rem sibi valde utilem, aut necessariam, cum aliquo damno suo. Quia tunc, ultra ordinarium rei pretium, justè exigit compensationem istius damni. Ita S. Thomas q. 77. a. 1. in corp. hisce verbis: *Cùm aliquis multum indiget habere rem aliquam, & alius ladiitur, si eà careat, in tali casu justum pretium erit, ut non solùm respiciatur ad rem que venditur, sed ad damnum quod venditor ex venditione incurrit. Et sic licitè poterit aliquid vendi plus quàm valeat secundum se, quàmvis non vendatur plus quàm valeat habenti.* Aliud est, dum venditor non vendit ad instantiam emptoris, sed ad subveniendum necessitatibus suis. Tunc namque emptor non est causa damni ipsius; & ideo non debet illud compensare. Emptor proinde solùm tenetur solvere quantum valet; non autem quantum ille qui vendit ex ejus carentia damnificatur, ait S. Doctor q. 14. de malo a. 4.

657 **T**ertium casum aliqui probant, alii improbant, dum scilicet venditor, ad solam emptoris instantiam, vendit rem, ad quam magnum habet & peculiarem affectum rationabilem, sive ex rationabili aliqua causa provenientem, ob quam alioqui eam non

erat venditurus, qualis erat affectus Nabot in vineam suam: èd quòd foret hæreditas patrum suorum; quam ob causam eam vendere nolebat, ne ipsi quidem Regi. 3. Reg. 21.

Improbat hunc casum Caramuel (aliàs tam benignus) Theol. Intention. n. 837. Si enim (inquit) forum sit plenum mercibus æquè bonis, quid mea, quòd Petrus magis diligit suas? An ideo pretiosiores? Si non pretiosiores, vendi carius non possunt.

Et confirmari potest ex L. *pretia rerum* ff. ad L. *falcidiam*: quia pretia rerum non ex particulari affectu, vel utilitate singulorum, sed *communiter funguntur*, id est ex communiter accidentibus aestimantur. Aliàs fur, qui rem à domino valde dilectam furto consumpsisset, non satisfaceret præcisè restituendo valorem rei secundum se.

Approbant nihilominus probabiliter Bonacina disp. 3. q. 2. puncto 4. Massonus ad 7. Decal. præcept. tabulæ 2. Serra dub. 3. Castro-Palao disp. 5. puncto 12. n. 3. & alii apud ipsum. Quia licet ex particulari illo affectu res non valeat plus absolute secundum se, nec absolute sit pretiosior; valet tamen plus habenti, illique pretiosior est, & plerumque non venalis, uti vidimus in vinea Nabot. Si ergo venditor eam venalem faciat in gratiam emptoris, meritò potest incommoditatem, quam patitur ex carentia rei sibi tam caræ, in pactum deducere, pro eaque aliquid exigere, ultra valorem rei secundum se; sicut in pactum deducere potest incommoditatem quam patitur ex privatione consolationis, quam habet ex usu & possessione rei raræ atque insignis, eoque titulo eam vendere plus quàm valeat præcisè secundum se, dum eà se privat in gratiam emptoris.

Hinc patet ad rationem Caramuelis, sicut & ad confirmationem. Tametsi enim pretia rerum absoluta aestimantur ex communiter accidentibus, pretia rerum respectiva plerumque taxantur ex specialibus titulis, venditionem concomitantibus, vel consequentibus, ob quos plus valent vendenti, v. g. ob lucrum cessans, vel damnum emergens. In hac proinde sententia videtur concedenda sequela de fure, nisi dominus ordinario pretio contentus fuerit.

Quamvis hæc sententia probabilis sit, in praxim tamen non est de facili deducenda, ob periculum ne avari inde occasione accipiant usuras, & injustitias suas palliandi, sub prætextu affectus peculiaris, non ex justa aliqua causa, sed ex avaritia plerumque provenientis.

Multò minùs practicanda est opinio supra relata Soti, & aliorum, dicentium, quòd ob peculiarem affectum in res valde raras, pretioque legitimo & vulgari carentes, dominus eas vendere possit quantum vult. Ut enim bene Cabassutius lib. 6. c. 8. tametsi

privatio affectionis & oblectationis de ejusmodi rebus sit pretio aestimabilis, non tamen illimitato, & enormi, sed quali taxaretur à viro prudenti, & harum rerum insigniter perito, qui rei raritatem, ac singularitatem agnoscens, simulque oblectationem & affectionem quam causat possessori suo, intra terminos rationis & modestionis ipsam aestimaret. Affectus namque immoderatus reducendus est ad aliquem discretionis modum, nec unquam enormi pretio redimendus.

664 Si dicat Sotus, nullam emptori fieri injuriam, dum sponte, & citra ullam necessitatem, tanto pretio emere consentit: cum *unusquisque rerum suarum moderator sit & arbiter. L. in re mandata Cod. mandati. Respondeo*, emptorem idè consentire, quia rem aliter nequit habere. Et si ratio illa subsisteret, simili ratione probaretur licitum, dare mutuum sub usura, quamlibet enormi, citra necessitatem voluntariè petenti, v. g. ad ganeam, aleam, scorta, &c. infumendum; omnesque à jure contractibus præfixi limites simili ratione eludi possent.

665 Quartum casum allegat Card. de Lugo de just. disp. 26. sect. 5. n. 64. dum merces tuæ sunt longè præstantiores iis, quæ communiter venduntur. Quo casu putat, augeri posse pretium, etiam à lege taxatum. Sed & hic video periculum abusûs, dum plures, avaritiæ affectu excæcati, facillè sibi imaginantur, suas merces communibus esse præstantiores. Idè necesse est, Confessarium hac in re circumspèctum esse, ne fautor sit avaritiæ, & plus æquo indulgeat immoderati lucri cupidis.

An autem rei extraordinariæ bonitatis, v. g. vino valdè generoso, aliquid liceat immiscere, infra videbitur.

CAPUT LXI.

Ultra allegatas peculiares causas, quatuor alia sunt generales, & communes, ob quas vulgare pretium justè augeri potest vel minui.

666 Prima augendi causa est multitudo emptorum, penuriamque mercium, juxta vulgare effatum, *omne rarum, carum*, desumptum ex Hieronymo epist. 85. ad Evagrium aiente, *omne quod rarum est, plus appetitur, hinc pulchrum apud Indos pretiosus est.*

667 Vulgare pretium econtrà minuitur ex mercium copia, emptorumque paucitate. Unde post bella, & devastationes, sæpè etiam in sine nundinarum, res vili venduntur pretio. Quia tunc emptores deficiunt. Et quia in numeroso militum transitu, vel adventu Regis cum aula, emptorum copia crescit, mercatoribus licitum est vendere carius,

668 quàm paulò antè, vel post civibus. Imò Lefsius c. 21. dub. 4. n. 30. putat, etiam durante militum transitu, licitum esse carius ex-

Tom. II.

teris vendere quàm civibus; eò quòd fieri soleat civibus gratia, seu gratuita condonatio augmenti, quod ab exteris exigitur. Verùm hoc mihi non probatur, sed injustum videtur. Quia gratuita illa condonatio gratis finigitur, nec in dubio quisquam præsumitur gratis condonare quod sibi justè debetur, nec licet carius exteris vendere, quàm civibus, ob eorum necessitatem (ut infra probabitur) tota verò ratio exteris carius vendendi quàm civibus, esse videtur necessitas exterorum.

Secunda augendi causa est pecuniarum abundantia in loco venditionis, sicut & causa minuendi, earum est penuria. Propterea namque in Indiis res numerosiore pecuniâ venduntur, quàm hic, ob majorem ibi, quàm hic, pecuniarum abundantiam.

Tertia causa, est triplex modus vendendi. 670 Primus est per auctionem, sive subhastationem. Videmus enim in modo illo pretium crescere vel decrescere præcisè ex fervore vel frigore contra licitantium; ideòque res ibi incerto subesse pretio, tantique vendi & emi, quanti potest citra fraudem & subornationem obtineri, etiam infra dimidium justii aliàs pretii; ita ut subinde ematur quadraginta, quod aliàs valet centum. Quia pretium quodcumque illo vendendi modo sine fraude & subornatione obtineri potest, ex communi sensu & usu omnium, etiam timoratorum (in quem publica potestas tacitè videtur consentire) justum est pretium illius fori. Ita Joannes Martinez de Prado Theol. Mor. tr. 2. c. 21. Bannez, Medina, Arragonius, Villalobos, Serra, Bonacina, Cardinalis Lugo, Tannerus, Wadingus, &c.

Dixi, *sine fraude & subornatione*. Quia substantia subhastationis (quæ sola permittit vendere & emere quanti potest) exigit ut omnia ibi sincerè, sine fallacia, sine monopolio, sine subornatione fiant, ut æquale sit periculum, æqualis fortuna & casus venditoris & emptoris. Injustitiam proinde committit, ad restitutionemque (juxta quantitatem & probabilitatem damni injustè illati) tenetur venditor, si fictos supponat offerentes, sicut & emptor, si offerentes per fraudem avertat, vel prece subornet amicos, ut non offerant supra certam summam, & sic ipse infra infimum obtineat pretium (quamvis id justificet Caramuel n. 847.) imò quamvis id solum faceret, ut pretio infimo obtineret, ut rectè Toletus lib. 8. c. 47. Megala lib. 2. c. 6. q. 5. n. 146. Venditor enim habet jus, ut fraude non impediatur vendere pretio justo supra infimum, ut probat allata ratio: licet quoad hoc contradicant Reginaldus, Bonacina, & alii quos refert, sequiturque Diana p. 1. tr. 8. resol. 76.

Secundus, est modus vendendi res minutatim, sive per partes. Quia ex eo carius vendi solent, quàm dum venduntur in grosso, ut vocant, sive in magna quantitate, ob majorem molestiam, majusque periculum in

Hhh 2